

BISERIC'A si ȘCOL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretulu abonamentului :	Pretulu insertiunilor :	Correspondintiele si banii de prenumeratiune
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	se se adreseze la Redactiunea dela
" " " " jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERIC'A si ȘCOL'A“
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu.
" " " " „ j. a. 3 „ 50 „		

Dela congresulu nationalu bisericescu.

Sibiú 15/27. Octobre 1881.

In nrulu trecut ni-am sprimatu ingrijirea si temerea nóstra, cà spiritulu de partita, — ce indata la verificarea deputatoru s'a ivitu, si dupa aceea a inceputu a dominá si a supra discussiuniloru la obiecte mai de nici o insemnatate, — se va estinde si a supra desbateriloru la cestiuni cardinali.

Durere, acum trebuie se constatamu, cà de ceea ce ne-am temut: n'am scapat; càci in siedinti'a de Luni, pertractandu-se arondarea protopresviteratoru: deputatii din „clubulu“ eparchiei Caransebesiului, — spriginiti de aliatii loru din archidieceasa, — intinsera o discussiune, ce durá 4 óre intregi, si inca cu o animositate si vehementia, de-ti pareá cà are se se decida a supra esistintiei intregiei nóstre biserice, séu celu putienu asupra constitutionalismulu ei; pe cand vorb'a nu erá, decát numai despre ceea, cà resiedinti'a cutarui protopopu, se nu fie la marginea tractulu respectivu, ci in centru, adeca unde a fost din vechime.

Si asia congresulu pana in diu'a de astadi dintre cestiunile mai insemnate, n'a deliberatu decát numai:

1, arondarea protopresviteratoru, priminduse proiectele prezentate de singuratecele sínóde eparchiali, caror'a li-s'a rezervatu dreptulu, nu numai a primí si a decide asupra reclameloru, ce dóra vor incurge in restimpu de unu anu, contra arondarii respective impartirii noue a comuneloru marginasie, ci si a staveri si numi loculu resiedintiei protopopesci;

2, radicarea vicariulu archiepiscopescu la rangulu de archiereu, a careia resolviri definitiva inse s'a facutu pendinta dela votulu santulu sinodu archierescu;

3, caus'a infintiarrii episcopatoru in Temi-

siór'a si Oradea-mare; indrumanduse Consistoriulu metropolitanu a continuá culegerea dateloru recerute si pe bas'a acelora a presentá prosimulu Congresu unu proiectu complectu in privinti'a acést'a; in fine

4, tocmai acum se afla sub desbatere *impertirea fonduriloru comune*.

Este sperantia cà in siedinti'a de dupamédiadi, se va primí propunerea comisiunei speciale, ca adeca sínódele eparchiali prosime din Arad si Caransebesiu se se intieléga in sesi, atát in privinti'a cheiei cat, si a modalitatii acelei impartiri, si numai in casu de neintielegere a se adresá catra prosimulu congresu ca judecatoriu compromis. In ambele casuri sunt a se tiené in vedere si interesele infintianteloru mai susunumite doue eparchie.

Delegatiunea in caus'a comuneloru mestecate — durere de si a fost aici, mai completa, — nu s'a intrunit; si asia nici a primitu congresulu vre unu reportu despre activitatea acelei delegatiuni.

Congresulu va mai durá dóra pana pe Sábata.

* * *

Siedinti'a VIII. (8 Octomvre) In siedinti'a acést'a dupa autenticarea protocolulu, D. cav. de Puscaríu face urmatórele trei propuneri:

Considerandu, cà regulamentulu provisoriu pentru afacerile consistoriulu metropolitanu s'a aflatu de nesuficientu pentru intocmirea corespundietóre a oficiulu-administrativu si esecutivu alu provinciei nóstre metropolitane;

considerand mai departe, cà Venerabilulu consistoriu inca din sesiunea trecuta a fost indrumatu pe consistoriulu metropolitanu, ca se elaboreze si se presenteze congresulu nationalu bisericescu unu atare proiectu mai perfectu si mai corespundietoriu recerintieloru;

considerandu in fine, că la provocarea consistoriului metropolitan s'au prezentatu pe mas'a acestuia mai multe atari proiecte din partea es-pertiloru provocati spre aceea-si ce, incăt imi este cunoscutu, in aceste proiecte s'a luat pri-vire si la sanarea aceluor defecte, ce se mani-festăza din rapórtele diferiteloru comisiuni con-gresuale: — Maritulu congressu se binevoiesca, a provoca pe consistoriulu metropolitan, ca se prezenteze acele proiecte congressului, ér acest'a se le predee comisiunei organisatoria sau unei comisiuni speciale, ca luandu acele proiecte la preconsultare, se elaboreze din acele unu regu-lamentu, care se asigureze o administratiune centrala bisericésca mai regulata, continua si co-respundietóre recerintieloru bisericesci, scolare si fundatiionale, si daca se póte se-lu prezenteze congressului inea in decurgerea sesiunei presente.

Propunerea se preda comisiunei organisatóre.

Mai departe totu deputatulu Ioan cav. Pus-cariu face urmatóre propunere:

Considerandu, că verificarile deputatiloru congressuali absórbe o parte prea considerabila a siedintieloru congressuale si la casu de nimicirea unei alegeri loculu deputatului remane pentru sesiunea actuala vacantu:

Venerabilulu congressu se binevoiesca, a mo-difica regulamentulu afaceriloru interne in res-pectulu acesta intr'acolo, ca consistoriulu me-tropolitanu se fie autorisatu, de a verificá pe de-putati indata dupa alegerea lor si dupa timpul espiratu pentru reclamatiuni, respective pentru proteste, si prin urmare la casu de protestu sau nulitati din oficiu se ordine cercetare eventual-mente se casseze alegerea, si se ordinez ale-gere noua, asia ca la intrunirea congressului se fie toti deputatii alesi si verificati.

Acésta propunere se preda comisiunei or-ganisatóre.

In fine deputatulu Ioanu cav. de Puscariu mai face si urmatóre propunere:

Considerandu, că verificarea protocóleloru siedintieloru congressuale absórbe o parte prea considerabila din siedintiele congressuale:

Venerabilulu congressu se binevoiesca a mo-difica regulamentulu afaceriloru sale interne in-tr'acolo, ca verificarea protocóleloru de siedin-tiele sale se se concreada unei comisiuni verifi-cátóre si numai la casu, daca intre acésta co-misiune si intre biroulu notariloru s'ar ivi dife-rentia necomplanabila, se se aduca cestiunea spe-ciala inaintea congressului spre decidere.

Propunerea se preda comisiunei organisatóre.

Deputatulu Parteniu Cosma face urmatóre propunere:

Considerandu, că §. 53 alu statutului orga-nicu nu preciséza, daca membrii sinodului proto-

presbiteralu au se voteze fie care pe trei can-didati, sau numai pre unulu;

considerandu, că in aplicare acestu §. se interpreteza in modu diferitu dupa vederile dife-riteloru consistóre eparchiale;

considerandu, că dreptulu de a interpreta §§. de intielesu dubios ai statutului organicu compete numai congressului, si in fine

considerandu, că cu punerea in lucrare a arondarei protopresbiteratelor va deveni numi-tulu §. desu aplicatu:

Congresulu se insarcineze comisiunea orga-nisatóre cu compunerea unui proiectu de con-clusu, care se contiena corectu interpretarea §-lui 53 alu statutului organicu.

Declarandu-se propunerea acésta de urgenta si punendu-se numai decăt la ordinea dilei se primesce.

In siedinti'a IX. (9 Octomvre) s'a presen-tatu reportulu comisiunei organisatóre, despre activitatea consistoriului metropolitan, din care darea de séma despre atitudinea luata de catra autoritatile nóstre eclesiastice fatia cu proiectulu pe lege pentru introducerea limbei magiare in scólele poporale, a datu ansa la órecare discusi-uni animate. Prea Santia Sa Episcopulu Ion Po-pasu cere ca congressulu se autoriseze prin unu concludu specialu pe capii bisericeii, ca si pe viitoriu se-si póta face detoria lor in cestiunile ce atingu de aprópe interesele poporului. Dupa deslucirile date din partea presiedintelui congre-sualu, că acést'a se intielege dela sine, congre-sulu ie cu placere la cunoscintia atitudinea au-toritatoriloru nóstre eclesiastice.

Siedinti'a X. (10 Octomvre). Oferindune lucrarile din siedini'a acést'a mai multu interesu lasam aci se urmeze mai pe largu raportulu ce-lu aduce „Telegraful Rom.“

La ordinea dilei urméza raportulu comisi-unei bisericesci, care prin referentulu ei Simeon Popescu asupra raportului senatului strinsu bi-sericescu a consistoriului metropolitan restituitu spre opinare meritoriala, dupa ce arata, că a emandatu unele gresieli ocurse in datele sta-tistice, in ce privesce activitatea acestui senatu si anume că in periodulu ultimu au intratu la densulu 113 piese, din cari a resolvitu 89 re-manendu in restantia 24 — propune si

congressulu ia la cunoscintia aretarea din ra-portu cu aceea, ca in viitoriu se se faca evi-dentu, cate piese s'au resolvitu in meritu din presidiu, câte in siedintie câte siedintie s'au tie-nutu si cine a purtatu referada.

Referitoriu la aretarea, că la acestu senatu au incursu cause matrimoniale din archidieceasa 15, din diecesa Aradului 2, la olalta 17, din cari s'au resolvitu 9 si 8 au remasu in restantia éra

cauze disciplinare administrative au incursu 26, din cari s'au resolutu 20, la propunerea comisiunei

Se ia la cunoscintia.

Aretarea senatului bisericescu. cà la finea anului 1880 cifra personalului statului bisericescu din metropolie este 2180, la propunerea comisiunei se ia la cunoscintia cu aceea, ca consistoriulu metropolitanu se arete si starea culturala si dotatiunea preotimei amesuratu conclusului congresualu de sub Nr. 59 ex 1874 si 182 ex 1878 si cu acelu adausu propusu de deputatulu Dr. Harionu Puscariu, ca in sumariulu aniloru viitori se se cuprinda si persónele de statulu monachalu din provinci'a metropolitana

Cu referintia la concubinate, despre cari s'au prezentatu datele numai din dieces'a Caransebesiului, la propunerea comisiunei

consistoriulu metropolitanu se indruma, ca in legatura cu conclusulu de sub Nr. alu acestei sesiuni, pe viitoriu se arete date despre concubinatele din tóte diecesele provinciei metropolitane.

Cu privire la datele despre elevii instituteloru teologice, comisiunea propune si

congresulu primesce, a se lua la cunoscintia cu aceea, ca consistoriulu metropolitanu se faca evidenta si cualificatiunea de scólele medie a clericiloru.

Ce privesce acea propunere din raport, ca in privinti'a miscarei poporatiunei se se faca o numerare nominala de poporu in intréga provincie metropolitana, comisiunea o recomanda a se ridica la valórea de conclusu cu aceea, ca numerarea se se efectuésca in una si aceeaasi di in fie care comuna din metropolie. Deputatulu Dr. Iosif Gall propune, ca consistoriulu metropolitanu se adune datele necesarie la capetulu fie carui anu prin consistórele concernente dela fie care comuna bisericesca fara a se intreprinde o conscriere nominala a poporatiunei.

Propunerile punendu-se la votu, se primesce cea alui Dr. Iosif Gal.

In privinti'a aretarei, cà numerulu sufleteloru din intréga metropolie la capetulu anului 1880 face suma de 1,501 812, prin urmare fatia cu anulu 1877 unu crescamentu de 7379, inse in deosebi la dieces'a Aradului la capetulu anului 1880 unu descrescamentu de 13,537 respective 14.893 de suflete, ceea ce nu este evidentu fatia cu aretarile de pe anii precedenti, comisiunea propune, ca consistoriulu metropolitanu se se indruma, a cauta, unde se afla gresiéla, éra la congresulu urmatoriu se raporteze. Parintele episcopu Ioan Metian deslusiesce, cà datele din diecesa Aradului pentru aceea se paru neesacte, pentrucà in acea diecesa la inceputulu anului

curentu de odata cu numerarea nominala a poporului esecutata la dispositiunea guvernului tie-rei s'a facutu prin organele bisericesci si numerarea credinciosiloru acelei diecese, a careia resultatu este, cà fatia cu anii precedenti s'a aflat diferentia de 14,893 de suflete, ceea ce este a se ascrie esactitatiei dateloru din anii mai inainte de 1880.

Congresulu la propunerea deputatului Ioan cav. de Puscariu ia la cunoscintia datele din raportulu consistorialu intregite prin deslusirea parintelui episcopu Ioan Metianu.

Din impregiurarea, cà datele despre nou nascutii si mortii, numerulu parochieloru si a bisericeiloru pe anulu 1880, comisiunea le afla defectuóse, dar si pentru cuventulu, cà insusi senatulu bisericescu prin raportulu seu prezentatu congresului se indoiesce despre esactitatea lor, — in considerarea mancitatiei si defectuositatii raportului propune, ca luandu actu despre activitatea consistoriului metropolitanu ca senatu bisericescu, raportulu insusi se nu se alature ca aclusu la protocolu, ér in privintia dateloru statistice cum si aceloru cuprinse sub lit. a) b) c) si d) din conclusulu congresualu de sub Nr. 59 ex 1874 — consistoriulu metropolitanu se indruma, a emite catra eparchii tabele speciale si la procsimulu congresu a satisfaca esactu citatului conclusu precum si celui de sub Nr. 182 ex 1878.

Congresulu decide, a se aclude la protocolu raportulu senatului bisericescu alu consistoriului metropolitanu (vedi lit. . . .) si primesce propunerea comisiunei in cealalte parti ale ei cu adausulu recomandat de parintele epp Ioan Popasu, ca in aratarile tabelare substernende se se cuprinda si datele despre trecerile la religiunea nóstra precum si trecerile la alta confesiune.

Totu comisiunea bisericesca cu privire la rugarea aloru siepte locuitori din St. Ana — Comlosiu, in dieces'a Aradului, cari cu provocare la unu casu concretu din aceea comuna — ceru ca congresulu pe calea Inaltului ministeriu de justitie se mijlocésca curmarea ingerentiei judetieloru civile in afacerile nóstre bisericesci juditiale, — propune si

congresulu decide, ca de óre-ce dupa starea lucrului propusa de insusi petentii, obiectulu pititiunei nu invólve nici o ingerentia a judetului civilu in autonomi'a bisericeei nóstre, consistoriulu metropolitanu se indruma, a inapoia petitiunea celoru subscrisi intr'énsa.

Urméza la ordinea dilei referada comisiunei scolare, a carei'a referentu Dr. Georgiu Popa cetesce raportulu senatului scolaru a consistoriului metropolitanu si

se primesce de basa pentru desbaterea speciala.

Cu privire la activitatea acestui senatu, că adeva în periodulu din urma a resoluțu 81 de cause,  r neresoluite au remasu 4, — la propunerea comisiunei — se ia la cunoșcintia.

În privinția cererei senatulu școlariu, ca presiulu consistorialu se se imputeresca a invită la șiedintiele acestui senatu si numai pre membrii cei mai de aprópe de centru fie ei chiar si numai suplenti, — comisiunea av nd în vedere, cumca atare cerere privesce organizarea functionarii a întregu consistoriulu metropolitanu, deci trebuie se cuprinda tóte senatele consistoriulu, — propune, ca cererea se se tramita spre opinare la comisiunea organizat re :

propunerea comisiunei se primesce.

Cu referinția la datele statistice despre cari senatulu școlasticu metropolitanu recunoșce însuși prin raportulu seu, că nu sunt complete,  r comisiunea mai constata, că din aceste date lipsind uniformitatea nu s'a pututu face nici sumariulu comparativu, ce senatulu școlaru metropolitanu l'a promis prin raportulu seu din ultim'a sesiune si cu care congresulu l'a însărcinatu, — fara de care sumariulu comparativu nu potu cifrele se dee informaționi sigure despre progresu s u regresu; pentru delaturarea scăderii acesteia senatulu cere dela congresu a lua o rezoluțiune, prin carea singuraticele consistorii se fie deobligate, a trimite în fie-care anu pana la prim'a Augustu tabelele cu datele statistice, a caroru continutu le schiti za senatulu școlaru metropolitanu în mai multe rubrice, pre cari inse comisiunea neaflandu-le tóte de corespundiet re, propune si

congresulu decide, ca consistoriulu metropolitanu pentru culegerea datelor statistice se se compuna unulu si același formularu pre c t se póte de completu, spre care scopu se se consulte at t formularele din archidieceasa si din diecese, cât si cele ale regimulu. — Exemplare din acestu formularu senatulu școlaru metropolitanu se trimite în numerulu de ajunsu tuturoru consistoriiloru eparchiale inca de timpuriu, ca densele se p ta satisface acelei datorinție a lor de a umpl  formularele si ale submite senatulu școlasticu metropolitanu în fie-care anu pana la 1 Aug. Pre bas'a acestoru date apoi se faca cons. metr. sumariulu comparativu între singuraticii ani școlastici, se puna în evidentia rezultatulu dapa procente spre a se put  constata progresulu sau regresulu nostru pe terenulu invetiamentulu.

Comisiunea congresuala a constatatu, cumca raportulu senatulu școlaru metrop. a omis se răspunda la unele însărcinari, ce i s'au datu consistoriulu din ultim'a sesiune, precum

- a) despre preparandi'a de invetiatoresce (Nr. 191 ex 1878);
- b) despre academi'a teologica (Nr. 192 ex 1878);
- c) despre pensiunile invetiatoresce (Nr. 193 ex 1878);
- d) despre cartile oprite (Nr. 194 ex 1878);
- e) despre revindicarea școleroru nóstre din fostulu confiniu militaru banaticu.

Dupace inse în șiedinția congresuala din 9/21 Oct. a. c. aceste afaceri de-a referatu comisiunea plenulu si congresulu le-a decisu afara de una, carea este caus'a cartiloru oprite, — comisiunea propune si congresulu decide

se urg za la consistoriulu metrop. se răspunda decisulu congr. din 1878 Nr. 134 în caus'a cartiloru școl. oprite de regimu.

Constatandu mai departe comisiunea, c  consistoriulu metrop. n'a satisfacutu decisulu congresualu din 1874 Nr. 59 si același de sub Nr. 67, ci s'a marginitu numai la rezolvirea intrateroru neprezentandu proiectele necesare pentru ameliorari pe terenulu invetiamentulu pe bas'a esperinției cum a fost incredințiatu citatele decise, la propunerea ei

congresulu însărcin za consistoriulu metropolitanu, a satisface deciseloru congr. din 1874 Nr. 59 si 67 ce privescu prezentarea de proiecte pentru ameliorari pe terenulu invetiamentulu.

Independentu de raportulu senatulu școl. metropolitanu comisiunea considerandu acea stare de comunu cunoscuta, cumca comunele bisericesci mai serace nu potu însesi de sine a corespunde tuturoru recerintieroru pentru infințierea si susținerea de școle confesionale propune si

congresulu însărcin za eparchiile, ca fie-care se cerce pentru sine a infinția în c t n'ar esist  fonduri diecesane anume spre acelu scopu, că la casuri de lipsa să se p ta sucurge comuneloru bisericesci mai serace pentru infințierea si susținerea de școle confesionale corespundiet re legiloru.

Fiindu timpulu înaintatu, presiulu anuția șiedinția urmatóre pe poimane Luni la 10  re înainte de amedi punendu la ordinea dilei continuarea referadei comisiuniloru,  ra șiedinția de astadi o încheie.

Observari critice

de **Trifon Militariu**, capelanulu bisericeii gr. or romane în Satulu nou, asupra opulu compus de cuviosulu parinte ierodiacon Simeon Popescu si intitulatu „Pnevma în Nicooeno-Constantinopolitanum.”

(Continuare.)

Nime nu va denega însemnatatea sciinției si progresulu ce l'au facutu catolicii si protestanții; inse  rasi nu se va afla nime între ortodocsi — fiecat de mare amicu alu sciințieloru si alu progresulu —

carele va da, in cestiuni de credintia si de dogme, sciintiei antaetate, punendu-o in rangulu primu éra revelatiunile dughului sfantu, carele graesse prin gura archipastoriloru adunati in sínóde locale si ecumenice, in rendulu alu doilea, facandule secundare si inferióre sciintiei profane. Inse si invetiarii cei renumiti ai catoliciloru si reformatoriloru s'au departatu de credinti'a apostolica si au cadiutu in multe si mari erori, pentrucá au fost condusi numai de sciintia si de speculatiunile ratiunei, pentrucá in cestiuni de credintia au datu antaetate sciintiei si ratiunei.

Si domnulu autoru au cadiutu in asemenea erori totu din asemenea motive.

Credú cá cele espuse imi voru justificá procedur'a observata fatia de Dlu autoru; imi voru seúsá si indulgenti'a si reserv'a mea fatia de erorile „Pnevmei,“ ca de unele cari n'au avutu vreunu scopu precugatatu si indreptatu contra dogmeloru strábune, si cari sunt de a se ascrie neprecautiunei cu carea s'a radimatu Dlu autoru pre autoritati straine. Ilustratiile sciintiei straine, ori cátu de renumite, fie ori catu de positive si de adeverate sciintiele propagate de ei, ele sunt cosmopolite si primesdióse pentru noi ortodocsii, cáci toti barbati renumiti straini au folositu sciinti'a ca arma pentru defenderea eroriloru religióse a coreligionariloru loru, si nici odata n'au aparatu biseric'a nóstra ortodoxa. Chiar se nu fie adevrata asertiunea mea, totusi nu-i potu admite ca judecatori in biseric'a ortodoxa orientala.

Multe din erorile opului „Pnevma“ sunt eflusul indumnedierii sciintieloru, si Dlu autoru comite cu ele idololatrie dorindu ale vedé respandite si in clerulu romanu. Fiindu intentiunile Dlui autoru nobile si erorile Dsale pot fi scusate de buna credintia, cugetu cá nu gresiescu déca afirmu, cá trebue se-i netedim, calea, si se nu-i aruncamu spini in calea acést'a grea si obosítóre.

De alta parte inse nu potu trece cu vederea nici procedur'a necorecta a Dlui autoru, carele invóca judecar'a barbatiloru din apusu, poreclindu pre cei singuri chemati „hiperortodoci“ si „Theologimoderni“, si cei cu: „Asia ne-amu pomenitu. Noi avemu in diecesele Metropoliei nóstre si barbati eruditi, barbati cu frumósa sciintia, cari dupa chiemarea loru sunt compefinti asi dá verdictula loru asupra opului „Pnevma“. Dupa parerea mea individuala nu affu cu cale de a-i tractá ca se nu dícu cu dispretiu, dar de buna séma cu ignorare. Acesti barbati si nu cei dela universitatiile apusene sunt cei chemati si competenti. Déca Dlu autoru se restringea numai pre langa cestiuni limbistice si nu tractá de dogme apoi nu i-asi contradice. Dar in cestiuni de credintia suntu toti preoti chiemati avendu naturalminte antaetate theologii de profesiune.

Ca indreptariu pentru on. cetitori voiu espune in fruntea observariloru mele critice rezultatulu cercetariloru Dlui autoru, apoi reasumatulu scrutariloru mele. Comparandu ambele va fi evidentu unde armoniamu si unde contradicemu unulu altuia.

Dlu autoru dice la finea opului seu: „Terminendu cu cercetarile nóstre obosítóre am puté reasumá rezultatulu in urmatórele:

1. Evangeliile in nici unu casu sub pnevma agion nu intielegu persón'a a treia din s. Treime. In specie la Mat. 1. 18. 20. Luca 1. 35. se intielege insusirea esentiala a fiului. Acést'a o constata Simbólele si o confirma s. s. Parinti invetiandu cá: Iisusu Christosu s'a intrupatu din sine insusi ca PNEVMA

AGION — dughu sfantu — si din Maria Fecióra; 2. Pentru numirea Dughului celui sfântu Evangelistii au anumiti termini tehnici, bine deosebiti de *pnevma* sau *pnevma agion* prin articlulu si pronumele *tó (tó)*, ca: *to pnevma*“, *to agion pnevma*“, „*to pnevma (to) agion, to pnevma tes aletheias*“, pe cari simvólele i-au adoptatu, folosindu cu precumpenire terminata ce ocura mai desu la Evangelisti: „*to pnevma to agion*“.

3. Traducerea in Art. III. din Simvolulu credintiei cu „de la Dughulu sfantu“ este o imitatiune a retacirei apuseniloru, contrara spiritului sfintei scripturi, Simvóleloru si invetiaturei sfințiloru Parinti“, ér esplicárea ei obicinuita: o eresie. Traductiunea adecuata literei si ecuivalenta intielesului Simvolului este: „din dughu sfantu si din Maria Fecióra.“

4. Traductiunea in Art. VIII. cu „dela Tatalu purcede“ facuta nu dupa tecstulu normativu grecescu, ci dupa celu latinu sau slavénu, este asemenea in contra intielesului din Simvolu, si contra invetiaturei Bisericei nóstre. Traductiunea ecuivalenta originalului este: „carele din Tatalu purcede“ traductiune, carea se afla in tóte cartile nóstre bisericesci mie cunoscuté, incependu cu Ciaslovulu de Rimnicu 1784; Paslutav, Buda 1807; Evhologion, Sibiu 1833 si tóte cartile rituale tiparite in Ardealu.

Cu acestea autorulu crede a fi demonstratu destulu de evidentu deoparte retacirea in carea se afla dogmatisti cu respectu la Articululu III. din Simvolulu Niceo-Constantinopolitanu de alta adevratulu intielesu alu citatului Articulu cu respectu la zemislirea Mântuitorului.

Ér evintesentia observariloru mele critice, apópe cu totulu opusa rásultatelorú obtinute de Dlu autoru, e urmatórea.

1. S. Evangelisti intielegu in multe casuri sub „pnevma agion“ persón'a a 3. din S. Treime, si in specie la S. Ev. Mat. c. I. v. 18 si 20, si la S. Ev. Luca Cap. I. v 36. *pnevma agion* insemna tocmai pre Dughulu sântu ca persóna, ear nu insusirea esentiala a lui Christosu (ca pneoma, dughu:). Acést'a o constata sfant'a scriptura si o confirma S. S. parinti si sinodulu alu 4. ecumenicu tienutu la anulu 451. in Calcedon. Si invetiatur'a Bisericei ortodoxa si intielesulu Artic. III. din Simbolulu credintiei e, cá: Christosu s'au intrupatu cu conlucrarea Dughului celui sfantu, carele se intielege sub espresiunea: „dela (din) dughu sfantu“ din artic. III. alu Simvolului;

2. Pentru numirea Dughului celui sfantu S. Evangelisti n'au anumiti termini tehnici, ci ei variaza fórté in numirile ce dau S. Dughu. Vorb'a póte fi numai despre numirile cele mai usuáte. Si aci afirmu tocmai contrariulu. Sub *pnevma agion* se intielege mai de multe ori dughulu sfantu ca persóna, asia din 32 de casuri ocure cu numirea *pnevma agion* de 13 ori, de 6 ori ne articulatu si de 7 ori articulatu, de 10 ori cu numirea: *to pnevma* si inca cu alte cinci numiri in 9 casuri.

Din tóte versiunile cea mai usuata e *pnevma agion* parte articulatu parte nearticulatu, ear cea mai precisa e *to pnevma (:to:) agion*. Santii parinti au si adoptat'o pentru precisiunea ei ca terminu tehnicu.

3. Traducerea in Artic. III. (dar si in alu VIII. Art.) este o imitatiune a traducerei slavóne „ot ducha sfiatago“ pentrucá limb'a acést'a a fostu usuata ca limba liturgica seclii intregi in Biserica romána. Deci traducerea romana cu „dela dughulu sfantu“ e conforma cu cea slavona. Comparandu-o cu

originalulu grecescu, trebuie se recunoscem neesacritatea traducerei romane in privintia traductiei literale, si ca prepositiunea „*dela*“ trebuie inlocuita cu prepositiunea „*din*“. Ce privesce intielesulu inse, traducerea romana cu „*duchulu sfantu*“ nu e contrara spiritului sfintiei Scripturi si invetiaturei bisericei ortodoxe. Si deca voim se exprimam intielesulu Art. III, apoi usuandu formul'a: „*duchulu sfantu*, suntemu mai corecti decatu cu: „*duhu sfantu*“

4. Traductiunea in artic. VIII cu „*dela Tatalu purcede*“ e in adeveru necorecta, si aru trebui coresa cu „*din Tatalu purcede*“. Inse neesacritatea sta numai fatia de originalulu grecescu, precandu dupa textulu slavonu e corecta traducerea romana, caci si aici sta: „*ot otia*.“

Cu aceste Dlu autoru au demonstratu erorile traducatorilor romani, dar nici de cum erorile dogmatistilor ortodocsi, si nu acesti din urma, ci singuru Dlu autoru se afla in eroare cu privire la zemisirea lui Christosu. Din punctu de vedere alu sciintiei speculative potu dejudeca scrierea Dlu autoru reprezentantii sciintiei fie ei de la Apusu ori de la Resaritu. Dar ca dogmele ortodoxe n'au de-a face Apusenii; ei potu fi competenti in biserica loru, la ortodocsi inse forulu de compentintia e singura biserica ecumenica, si asupra scrierei sale in partile ei dogmatice sunt chiamati a se pronuntia numai theologii ortodoxi.

Despre cuprinsulu introducerei si a impartirei opului, despre comentarele Dlu autoru la tectsturile testamentului vechiu, observu urmatoarele:

„Cercetarile asupra terminului pnevma (agion) voru cuprinde trei parti, si anume:

1. *Pnevma* (agion) in S. Scriptura, specialu in Evanghelii.

2. *Pnevma* (agion) in Simvolele, si

3. *Pnevma* (agion) in scrierile S. Parinti.“

Trecandu preste cuprinsulu introducerei si preste tectsturile din Testamentulu vechiu me voiu opri la citatele din S. Evanghelii, apoi voiu tracta *pnevma* (agion) din Simbolulu Niceo-Constantinopolitanu, aplicandu rezultatulu cercetarilor mele la acestu simvolu.

Ce privesce partea a 3. apoi voiu tracta-o forte pre scurtu pentru neajunsulu cunoscintieloru mele de limb'a elina si latina.

Premiendu tote aceste incepu cu pagina 21 din opuiu „*Pnevma*“;

Facu observatiunea generala, ca desi me voiu tienea de impartirea Dlu autoru, totusi nu voiu critica tote acele tectsturi, unde nu sunt eu de opinione cu Dlu autoru. Voiu alege cu preferintia acele tectsturi din fiecare punctu, a caroru intielesu e mai evidentu si fara multa scrutare, si cari n'au lipsa de multe comentare pentru constatarea intielesulu celui adeveratu. Dupa parerea Dlu autoru pana la punctulu 8. in nici unu tectstu nu se intielege sub terminulu *pnevma* duchulu sfantu ca ipostasu, precandu eu am aflatu 14 tectsturi pana la punctulu 8, in cari terminulu *pnevma* insamna duchulu sfantu ca ipostasu.

Voiu lua punctele de a rendulu, si din punctulu primu numai unu tectstu. (Va urma)

D i v e r s e .

* **Epitropia fondurilor comune** diecesane tiene la 7 Novembre st. n. Luni la 9. ore siedintia plenaria pentru deplinirea postului notarialu devenitu vacantu, acordari de imprumuturi si alte obiecte curente.

Santirea unei biserici. In 20. a. l. curinte s'a facutu santirea bisericei-nou edificata — in comun'a Agrisiu, protteratulu Belilui, (cottulu Bihoru.) — La sevarsirea actului acestui'a a pontificatu M. O. Domnu Iosifu Pinti'a, adm. protteralu asistatu de 3. preoti. A participatu unu numeru considerabilu de intielegintia si poporu tieranu — betrani tineri nu numai din parochi'a acest'a, ci si din vecinatate. La finitulu S. liturgii Parintele adm. protteralu tienu o cuventare acomodata solemnitati, apoi in fine d. parochu localu Nicolau Stanu invita la prandiu pre toti presintii unde au participatu 70. de persoane. Aici s'au ridicatu mai multe toaste: pentru On: Superioritati, — ajutorii si conducetorii S. biserici acesti'a. — Apoi totu amintitulu parochu a datu unu banchetu cu carea ocaziune, s'au colectatu 60 fl. 50. cr. v. a. spre acoperirea speseloru edificarii S. biserici. — Preste totu am de a nota, cumca: de si clauda din lemnu, si simplu zugravita este destulu de eleganta si forte placuta; gratia Maiestatii Sale prea bunului imperatu si Rege alu nostru Franciscu Iosifu I. carele dupa cum am cetitu in gazete a donatu pe partea bisericei acesteia 200. fl. v. a. si Prea Santiei sale Domnului Episcopu alu Aradului carele i-a transmis din fondulu diecesanu 80 fl. Si in fine recunosintia publica dlui parochu N. Stanu, carele a iniciatu si condusu totu lucrulu acest'a bine spre indestulirea tuturor'a. Unu participante.

* **Himenu.** Tenerulu I. Bogdanu teol. abs. si alesu de preotu in comun'a Calugari, a incredintiatu pe Dsior'a Rosali'a Costin'a fic'a invetiatiului din Halmagiu, in 16 Oct. st. n. — Le dorimu multi ani de fericire!

* **Unu documentu pretiosu.** In un'a din siedintie trecute ale Academiei romane, d. G. Sion a comunicatu o notitia cuprinse intrunu jurnalu grecescu care tradusa in romanese are urmatoarea cuprindere: „Dupa jurnalulu englez „Atheneum“ unu manuscrisu grecescu de o prea mare importantia istorica, s'a descoperitu nu de multu de profesorulu Vasilevski in bibliotec'a sinodala din Moscova. Acestu manuscriptu, care cuprinde istori'a revolutiunei Bulgariloru in contra Bizantiniloru, este scrisu de unu barbatu *martor ocular* alu celorlu petrecute. Autorulu trateza pe largu si despre Romani (Vlahi) pe cari i denuntia ca autori principali ai miscarei bulgaresci. Autorulu descrie cu deamaruntulu positiunile geografice ale Vlahiloru si *inrudirea loru de rasa cu Bessii*, cari locuescu in localitati greu de abordatu spre Dunare si spre Sava.“ „Prin gasirea acestui tezauru istoricu, cestiunea despre *originea Vlachiloru*, asupra careia a scrisu forte multu Rösler, Iung si altii, va poté intrá pe urm'a unoru noúe si mai positive cercetari etnelogice.“ Dupa propunerea d-lui Sion, care a insistatu asupra deosebitei importantie ce acestu manuscriptu poté se aiba pentru istori'a nostra nationala, delegatiunea Academiei a insarcinatu se intervie pentru a se imprumuta acestu manuscriptu ca se pota fi studiatu de visu.

Bibliografie.

* „**Amiculu Poporului.** *Calendariu pe anulu comunu 1882.* Compusu de Visarion Roman. Anulu XXII Pretiulu 50 cr. Sibiu. Tipariulu lui S. Filtsch (W. Draft).

* „**Calendariulu Bunului Economu**“ *pe anulu comunu 1882,* intocmitu de D. Comsia si Eugen Brote, Cu mai multe ilustratiuni intercalate in textu. Anulu

VI. Sibiu. Editur'a tipografiei Ios Drotleff. Pretiulu 45 cr. v. a.

* „**Noul Calindariu de casa**“ pe anulu comunu 1882. Anulu II. Pretiulu 30 cr. v. a. Brasiovu Tipografia Alexi.

1. *Istori'a Ungariei* pentru scólele poporale. Editiunea a VI. Pretiulu 25 cr. v. a.

2. *Geografi'a Ungariei* pentru scólele poporale. Editiunea III. Pretiulu 30 cr. v. a.

3. *Istori'a generala* pentru gimnasiu si scóla reala. *Evalu vechiu*. Pretiulu 50 cr.

4. *Istori'a generala* pentru gimnasiu si scóla reala. *Evalu mediu*. Pretiulu 45 cr.

Tóte aceste manuale se potu procura prin ori-ce libraria din patria, séu directu dela autoriulu lor, **Dr. Nicolau Popu**, conrectoru si profesoru la scólele romane gimnasiale, reale si comerciale din Brasiovu

* „**Limba Romanésca**“ (*Gramatica*) manualu pentru scólele primare de **Ioan Tuducescu** invetiatoriu in Lipova. Editiunea II. revediuata si amplificata. Pretiulu unui exemplaru 30 cr. Arad, 1881. In tipografia lui Leopold Réthy si Fiuu.

Nr. 2133/534. scol.

Insciintiare.

Aureliu Craiovanu invetiatoriu din Ghirocu, de nascere din B. Comlosiu, a perdutu testimoniulu seu preparandialu estradatu in 1870 dela preparandi'a rom. din Aradu, testimoniulu de califeatiune estradatu in 1871 dela Consistoriuu rom. ort. din Aradu, si decretulu de invetiatoriu in Ghirocu estradatu de disulu Consistoriuu sub 25. Aug. 1877. Nr. 1678/516. scol., cari ambe testimonie perdute, si decretulu perdutu se declara prin acést'a de nimicite.

Aradu, 22. Septemvre 1881.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Concurs.

Pentru ocuparea parochiei vacante din opidulu **Moldova-nóua** Protopresviteratulu Bis.-albe, dieces'a Caransebesiului devenita vacanta prin mórtea parochulu **Atanasie Popescu**, se escrie concursu cu terminu, pana in **15 Noembre 1881. st. v.** in care diuva va fi si alegerea. Emolumente suntu:

a) Salariu ficsu in bani dela societatea calei ferate 300 fl. precum si 12 cara de lemne anualminte, carele lu redica dela acést'a pe luni pre langa cuitantia.

b) Venitulu stolariu dela 2/3 din parochi'a matra care se computa: nascerile, cununile si inmortarile 500 fl. v. a. acést'a se trage din cass'a comunala cuartalminte pre langa cuitantia, prin urmare dotatiunea parochulu se urca la 800 fl. anualminte.

c) Parochulu alegandu este indatoratu a merge in functiuni preotiesci totu atreia domineca si la filiile.

d) Capelanulu avendu atrei'a parte din casele parochiei matre, si la care are a si functioná prin urmare are a se si bucurá de intregile venite stolare

dela aceste case, care venite nu sunt susu amintite, pre cum si la filiile: **Padin'a-Mateiu** si **Carlsdorf**.

c) Pana cand iubilatulu parochu **Constantinu Popescu** va fi in viétia: alegendulu parochu are ai da din salariulu celu trage dela societate 150 fl. v. a., si din celu dela comuna 103 fl. la olalta 253 fl. v. a.

Fiindu cá opidulu **Moldova-nóua** e parochia de clasa I. prin urmare doritori de ocupá acést'a se posiéda cualificatiunea prescrisa in §. 15. din Regulamentulu pentru parochii, avendu totu odata recurentii asi substerne recursele lor bine instruate prescriselor stat. org. bis. Pré On: **D. Iosifu Popovicu** in Iamu celu multn pana in 10 Noembre a, c. st. v. cáci cele mai tardie nu se voru preferá.

In fine doritori de a ocupá acést'a parochia au a se presentá ante de alegere, in vreo dumineca ori serbatóre in s. biserica pentru de asi aretá desteritatea in cantari si oratoria.

Moldova-noué 22 Septembre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu P. O. D. **Iosifa Popovicu** m. p. protop.

Pentru deplinirea definitiva a postulu invetiatorescu la scóla confesionala gr. or. romana din **Zugujeniu**, protopresbiteratulu Caransebesiului se escrie concursu cu terminu de alegere **6 Decembre a. c. st. v.**

Emolumintele sunt:

a) In bani gata 250 fl. v. a. 8 fl. pentru scripturistica; 8 fl. pentru conferintia; 12 fl. dela fondatiunea **Simion Jakabfy**; 6 fl. pentrn incaldirea si curatirea scólei.

b) 3 jugere pamentu livada si aratara;

c) 6 orgii lemne, din cari se incaldiesce si scól'a;

d) Cuartiru in natura cu gradina de 800 □

Recurintii au a-si tramite recursele sale instruite cu documentele prescrise de statutulu organieu la subscrisulu inspectoru scolaru in Valeaboului p. u. Caransebesiu, éra pana la alegere a se presentá la s. biserica intr'o domineca séu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ferdinand Must'a** preotu in Valeaboului si inspectoru scolaru substitutu.

De óra ce conformu ordinatiunei Ven. Consist. eparchialu gr. or. oradanu din 23 Iunii 1885. Nr. 527. B. la rogarea comit. par. din comun'a **O. Homorogu**, care apartiene la prot. gr. or. alu Oradi-mari s'a ordinaru escrierea si publicarea de concursu pentru alegerea de capelanu, pe langa veteranulu parochu **Dumitru Papp**, care concursu in fóia officiosa Biserice'a si Scól'a sub Nr. 16. anulu curinte s'a si publicatu, alegerea nu s'a potutu efeptu, pentru acea se escrie si publica de non concursu pentru alegerea capelanulu, in numit'a parochia care este de prima clasa, cu terminu de alegere pe **1 Noemvre a. c.** diminéti'a dupa celeb. s. liturgie.

Emolumintele suntu:

1. Una sesiune de pamentu aratoriu si fenatia cu competintia de pasiuone, din sesia de pamentu dupa usulu vechiu se poftesce a se dá unu lantiu, — jugeru — de pamentu pe partea cantorulu.

2. Birulu preotiescu dela 64 Nre de case cu pamentu proviedute cáte una vica de bucate dela tóta cas'a in cucurudiu; éra dela 152 Nre dela tóta casa cáte o jumătate vica de cucurudiu.

3. Stófele indatinate pentru tóte functiunile preotiesci.

Se notifica cá din birulu preotiescu este a se dá pe partea cantorulu bisericescu cand va fi aplicatu siese cubule de cucurudiu la anu, éra sfátulu bisericescu pre anu trei cubule de cucurudiu pentru strangerea birului.

Din veniturile preotiesci mai susu amintite alegandulu capelanu pana va trai veteranulu parochu se va folosi numai de a treia parte, va fi capelanulu prevediutu si cuartiru liberu.

Fiindu parochi'a din O. Homorogu de clasa prima, doritorii de a recurge sunt avisati recursurile sale prevediute cu documinte la parochia de prima clasa rececute a le substerne protopresbiterului concernente Simeon Bic'a in Oradea mare. — Nagy-Várad pana in 29 lunei lui Octomvre st. vechiu.

Comitetulu parochialu.

Cu invoirea mea: **Simeon Bica**, m. p. Protopresbiterulu Oradii-mari.

Pentru statiunea invetiatorésca gr. or. din **Aldesci** inspectoratulu Buteniloru prin acest'a se escrie concursu pana la **14. Octombre a. c.** in carea di va fi si alegerea, avendu recurrentii in restimpulu acest'a a si substerne recursele sale pe calea oficiului inspectoratulu cercuale — subscrisului comitetu si a se presentá vre-o data in bisericá naintea alegatoriloru. — Venitele impreunate de acest'a statiune sunt: 130 fl. salariu anualu, 8 sinici de bucate, 8 stengini de lemne, $\frac{1}{2}$ sesiune pamentu fenatiu, cuartiru cu gradina. — Aldesci, la 2 Septembrie 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine. **Constantinu Gurbanu** protopresbiteru insp. cerc. de scóla.

Conformu decisiunei Ven. Consist. alu Caransebesiului de dto. 18. Augustu a. c. Nr. 577 B. se escrie concursu pentru postulu de capelanu pre langa betrenulu si neputinciosulu parochu Lazar Tiapu din **Zorlentiu-mare**, in protop. Lugosiului, cottulu Carasiu-Severinu, *cu terminu de 30 zile dela prim'a publicare.*

Emolumintele sunt: 14 jugere pamentu aratoriu 5 jugere fenatiu, 3 pasiune si 5 tufisii, birulu preotiescu dela 85 case á 15 oche si venitu stolaru de 45 fl.

Recurentii au a-si adresá recursele instruate in sensulu statut. org. bis. catra on. sinodu parochialu gr. or. din Zorlentiu-mare si alu tramite Dlui protop. Georgiu Pesteanu in Lugosiu.

Zorlentiu-mare, 22. Sept. 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu la scól'a gr. or. din comun'a **Vadasu**, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **26 Octomvre st. v. a. c.**

Emolumintele sunt:

- a) in bani gata 100 fl.
- b) 18 cubule de bucate parte grâu parte cucurudiu.
- c) 12^o de lemne din care are a se incaldi si scól'a.
- d) 2 patrare de pamentu adi in valóre de 20 jugere.
- e) dela inmormentari mari 1 fl. dela mici 50 cr.
- f) dreptulu de pascutu 14 capete vite mari.
- g) 8 fl. pentru incalditulu scolei.
- h) pentru conferintie 3 fl. la di.
- i) cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si trimitte recursurile Inspectorului cercualu Mihaiu Sturza in Sepreusiu pana in 19 Octomvre adresate comitetulu parochialu din Vadasu, si in vre-o Dumineca séu serbatóre a-se presentá in biseric'a de acolo pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu si cantari.

Vadasu, 28. Septemvre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Dlu Inspectoru cercualu de scóle.

Conformu decisiunei Venerabilului Consistoriu dtto 20 Augustu a. c. Nr 286 S. pentru ocuparea postulu invetiatorescu dela Classa a II. a scolei confesionale gr. or. rom. din Comun'a **Banlocu**, protopresbiteratulu Ciacovei, Comitatulu Torontalu se deschide de nou concursu pana la **26 Octombre st. v. a. c.**, in carea di se va tienea si alegerea.

Emolumintele sunt:

- a) In bani gata 130 fl.
- b) de lemne in sum'a de 20 fl. 20 cr.
- c) Pentru lumini si sare 5 fl. 80 cr.
- d) Pausialu 8 fl.
la olalta in bani gata. 146 fl.
In naturale.
- e) 40 meti grau a 3 fl. 120 fl.
- f) 20 meti de cucurudiu a 2 fl. 40 fl.
Sum'a totala 324 fl. v. a.

Afara de aceste mai are:

- g) venitul dela 2 jugere de pamentu aratoriu,
- h) cortelu liberu cu gradina de legumi, i) paie de incalditu catu va cere trebuinti'a si k) tasele dela inmormentari de cate 33 cr.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati asi trimitte recursele loru instruate in sensulu stat. org. bis. adresate catra comitetulu parochialu, — a-le tramite oficiului protopresbiteratulu in Obadu per Ciacova.

Banlocu 27. Septemvre 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu adminis protopopescu: **Pavelu Iancu**.

Concursu de licitatie minnenda.

Pentru edificarea scólei gr. or. romane din comun'a **Rosia** cu fili'a **Obersia**, comitatulu Aradului, inspectoratulu Totvaradiei, conformu planului si preliminarului de spese, aprobate de catra Venerabilulu consistoriu diecesanu cu datulu $\frac{3}{15}$ Septembrie 1881 Nr. 1956 se escrie concursu de licitatie minnenda pe terminulu **25 Octobře 1881 v.** cu pretiulu de esclamar 1350 fl. v. a.

Planulu cu operatele si conditionile de licitare se pota veda la presidiulu Comitetulu parochialu.

Doritorii a intreprinde acésta edificare, suntu avizati: ca pe terminulu sus indicatu, se se presinte la facia locului, prevediuti cu vadiulu de 10^o: garantanduse edificarea aceluia carele va intreprinde edificarea cu pretiulu celu mai moderatu.

Din siedinti'a Comitetulu parochialu gr. or. din Rosia, tienuta la 27 Septemvře a. c. s. v.

Ioanu Cimponeriu m. p.
parochu si presiedinte.

Florianu Hanu m. p.
notariulu comitetului.